

VILHELM LUNDSTRØM

(Vilhelm Henry Lundstrøm)

(1893-1950)

Nature morte

1925. Olie på lærred. 117 x 89,5 cm.

Tydeligvis er det ikke skildringen af en bestemt kande, eller en bestemt skål og opsats der er Lundstrøms anliggende. For alle specielle træk der kunne røbe noget om hverdagstingenes brug, er fraværende. Det vi ser, er i en vis forstand ting uden fortid, uden individualitet. Renset helt ned til selve formen knejser de tre enkle og forenkledede brugsting monumentalt mod den evigblå baggrund.

Stillebenet, 'det stille liv', er en af maleriets traditionsrige discipliner. Groft sagt opstod det som genre da maleriet blev frigjort fra at skulle tjene og forherlige magten gennem historiemaleriet. De to genrer befinder sig i hver sin ende af hierarkiet inden for den akademiske tradition. Over for stillebenets afbildninger af ting fra hverdagen som vi normalt ikke ofrer særlig opmærksomhed, står det klassiske, akademiske historiemaleri med sine enestående personligheders eksemplariske handlinger – den store stil.

Lundstrøms opstilling af genstande berører ikke de store eksistentielle spørgsmål om liv og død. At finde helte og skurke i dette univers ville kræve en forfatter af H.C. Andersens kaliber. Men stilleben-genren blev til gengæld central i udviklingen af modernismen, nok fordi den netop gav kunstnerne mulighed for at isolere et rent æstetisk rum – dvs. henlede opmærksomheden på hvordan billedet fungerede som billede i en tid hvor de mest fremsynede kunstnere arbejdede for maleriets autonomi. Lundstrøms hverdagsgenstande er i dette billede virkelig i fokus og samtidig placeret i et ubestemmeligt, uendeligt rum så de alligevel ikke synes af denne verden. På trods af at de fylder hele billedfladen ud og byder sig til mod vores verden, er der ingen nærhed over dem. Det stærke lys og den evighedsblå farve skaber en overvirkelig stemning. Der er noget fuldstændig stille, noget nærmest sakralt og asketisk over denne eksakt udregnede og rensede komposition. Men det er karakteristisk for genren i det hele taget. For når ting som vi normalt udelukker eller ikke beskæftiger os med, bringes frem i lyset, kan resultatet blive fremmedgørende.

I lighed med andre modernistiske kunstnere rummer Lundstrøm dette århundredes to hovedstrømninger i sit værk. Den realistiske og den abstrakte. Hans skandalesucces fra Kunstnernes Efterårsudstilling i 1918, hans nonfigurative pakkassebilleder, blev indledningen til sin tids voldsomste kunstdebat, dysmorfismedebatten (af græsk dysmorphos: vanskabt, hæsleg). Sideløbende med sådanne avantgarde-eksperimenter der var fuldt på højde med de internationale hovedtendenser, udfoldede Lundstrøm sig i et mere ekspressivt, figurativt maleri som til sidst endte i denne helt specielle reducerede malestil, udspændt mellem begge retninger.